

Motion till riksdagen 2019/20:3361

av **Tina Acketoft m.fl. (L)**

Grön liberal miljöpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen om att förorenaren ska betala och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljön kräver mer EU-samarbete och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda utrotningshotade djur och växter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om livskraftiga stammar av alla de fem stora rovdjuren samt den regionaliserade rovdjursförvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om invasiva främmande arter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skogens roll för klimatet, den biologiska mångfalden och svensk ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska utsläppen i sjöar och vattendrag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydd av grundvattentäkter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydd av ytvattentäkter och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fisket måste hålla sig inom ramen för vetenskapliga bedömningar av vad bestånden tål och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer att vinna på att återvinna och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett Sverige fritt från gifter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen att jordbruket ska bära sina egna miljö- och klimatkostnader men också ersättas för kollektiva nyttigheter och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höga djur- och miljökrav är ett viktigt signum för svensk livsmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bioteknik (GMO) och dess klimatnytta och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en livsmedelsproduktion som styrs av konsumenters efterfrågan och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om köttkonsumtionens klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om övergödning av sjöar och vattendrag och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slänga mindre mat och att matavfall bör tillvaratas t.ex. i biogasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi lever under en ödestid för miljöarbetet: Livet på jorden påverkas av det extremväder och de naturkatastrofer som följer av klimatförändringarna. Samtidigt skövlas livsviktig skog medan djur- och växtarter försvinner för att aldrig komma tillbaka. Haven smutsas ned av plast och föroreningar samtidigt som fisken försvinner. För att skapa en annan, grönare och renare framtid för kommande generationer måste vi agera nu. Vi måste fatta beslut som gör skillnad på både lång och kort sikt.

Vi ska ta oss an problemen med en blandning av krisinsikt, framtidstro och realism. Vetenskap, fakta och teknikutveckling finner lösningarna. Marknadsekonomi och frihandel, inte politiker eller förbudsivrare, driver fram smarta hållbara lösningar. Digitalisering och delningsekonomi banar väg för nya och klimatsmarta konsumtionsmönster. Nya jobb och marknader växer fram.

Sverige ligger långt framme i arbetet för bättre miljö och klimat. Det ska vi nyttja och göra till en konkurrensfördel. Det är därför positivt och viktigt att det idag finns en bred politisk enighet bland sju av riksdagens åtta partier om Miljömålsberedningens mål.

Miljöförstöring och klimathot känner inga gränser och det kräver gemensamma lösningar. Därför ska Sverige vara en pådrivande kraft inom EU såväl som i bilaterala sammanhang. Exemplet Sverige ska också visa att det går att förena välstånd och tillväxt med ansvar för miljö och klimat.

Liberalerna har en tydligt grön liberal politik. Både inför valet 2014 och 2018 har Naturskyddsföreningen gett oss ett viktigt erkännande genom att visa på att vi är bland de mest gröna partierna och har bäst miljöpolitik bland allianspartierna. Även Världsnaturfonden har gett Liberalerna höga betyg. Vi tvekar inte när det gäller att fatta obekväma men nödvändiga beslut som innebär att den som smutsar ner också ska betala mer och vi värnar hav och vattendrag, skyddsvärd skog och den biologiska mångfalden. En prislapp på att skada miljön och klimatet påskyndar teknikutveckling och ökar incitamenten att ta miljö- och klimatansvar.

Liberalerna har en sakpolitisk överenskommelse, Januariavtalet, inklusive ett budgetsamarbete med Centerpartiet och regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet, varför formella yrkanden som omfattas av detta samarbete inte läggs i denna motion.

Grön skatteväxling – förorenaren ska betala

Vi utgår från principen om att förorenaren ska betala. Då följer det att olika verksamheter också i högre grad står för sina klimatkostnader. En viktig del i detta blir då den gröna skatteväxlingen. Vi vill se mer av grön skatteväxling – på riktigt. Höjda skatter på utsläpp och miljöskadlig verksamhet ska kompenseras med sänkta skatter på arbete och företagande. Som del av vår gröna skatteväxling vill vi till exempel successivt ta bort skattesubventioner eller skattelättnader till fossila bränslen. Liberalerna har som enda parti under föregående mandatperiod drivit på för att ta bort

skattelättnader till diesel i jordbruket. Vi har också drivit på för att ta bort skattelättnader på diesel inom gruvindustriell verksamhet. Genom en grön skatteväxling vill vi istället sänka skatten på jobb och företagande.

Konsumenters aktiva val

Det måste vara enkelt för människor att handla gröna alternativ och sortera soporna. Detsamma gäller möjligheten att ta cykel, buss eller tåg istället för bilen. Allt fler människor vill också genom medvetna val minska sin egen påverkan på miljö och klimat. Vi välkomnar denna positiva utveckling som bör underlättas än mer.

Marknadsdriven märkning och certifiering av varor förenklar för människor att göra klimatsmarta val. Vi ser gärna en utredning om obligatorisk klimtmärkning när det gäller vissa varor såsom visst kött. Vi är också positiva till en obligatorisk klimatdeklaration vid reklam och köp av flygresor.

Naturvård och biologisk mångfald

Naturen och den biologiska mångfalden måste skyddas och bevaras. Det är viktigt för allt levande på jorden och för kommande generationer. Vi, liksom växter och djur, är beroende av naturen och den biologiska mångfalden för vår överlevnad och vi har ansvar för att förvalta miljö och natur så att vi lämnar en värld i ekologisk balans till kommande generationer.

Den mest värdefulla naturen måste skyddas, till exempel genom naturreservat och nationalparker. Allemansrätten ska värnas för olika typer av friluftsliv och är en viktig grund för naturturism. Fjäll-, skogs- och kustområden samt sjöar och vattendrag med höga naturvärden ska ha ett starkt och ändamålsenligt skydd.

Utrotningshotade djur och växter måste skyddas genom fridlysning eller restaureringsinsatser och Artdatabankens viktiga arbete ska värnas. Rovdjursstammarna ska värnas samtidigt som det inte får försvåra tamdjurshållningen. Sverige ska ha livskraftiga stammar av alla de fem stora rovdjuren: björn, järv, lo, varg och kungsörn. Den regionaliserade rovdjursförvaltningen ska fortsätta, och dialog med lokalbefolkningen i berörda områden är en viktig del.

För att bevara den biologiska mångfalden behövs också en politik för att bekämpa invasiva främmande arter. Det handlar till exempel om lupiner, jättebjörnlöka, mårddhund, amerikansk hummer och signalkräfta.

Skogen

Skogen renar luften som vi andas och upprätthåller balansen i atmosfären. Skogen är helt central när det gäller att ta upp koldioxid och motverkar klimatförändringar samt är avgörande för den biologiska mångfalden. Svensk ekonomi är beroende av skogsnäringen, och skogens potential inom förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion ska tillvaratas.

Den svenska skogspolitiken vilar på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Både staten och skogsnäringen har ett stort ansvar att skydda skogens ekosystem, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka. Det behövs mer forskning kring frågor om alternativa bruks- och avverkningsmetoder.

Äganderätten är central utifrån att det man äger vårdar man. Vi vill göra en översyn av en rad regler för att stärka incitamenten för hållbart skogsbruk som förbättrade ersättningsmodeller för att formellt skydda värdefull skog, översyn av tillämpningen av artskyddsförordningen och reglerna kring nyckelbiotoper. Vi vill även göra en översyn av möjligheten till att i större utsträckning utnyttja möjligheten med statligt ägd utbytesmark.

Den mest värdefulla skogen och nyckelbiotoper ska skyddas genom naturreservat och nationalparker. De kvarvarande naturskogarna, eller gammelskogarna, måste skyddas.

Hav och vatten

Haven är jordens hjärta och lungor. För att bekämpa fattigdom och för att rädda klimatet måste haven må bra. Dessvärre håller haven på att förvandlas till soptippar, och viktiga fiskebestånd riskeras på grund av alltför aggressivt fiske.

Miljösituationen i våra hav och vattendrag är kritisk på grund av utsläpp, övergödning och exploatering. Utsläppen i hav och vattendrag måste minska. Dricksvattenförsörjningen måste säkras och fler yt- och grundvattentäkter ges skydd. Det behövs en rad insatser för att förhindra att till exempel plast och läkemedel sprids i våra vatten. Användningen av handelsgödsel måste minska då det bidrar till övergödning av våra vatten. I Liberalernas motion om Rena hav finns mer utvecklad politik för våra hav.

Mer att vinna på att återvinna

Utnyttjandet av nya naturresurser måste minska och återanvändningen av material öka. Ekonomiska incitament i form av grön skatteväxling bidrar till en nödvändig omställning.

Återvinningen av material måste ständigt förbättras. Producenter ska ha ett stort ansvar för att produkter enkelt kan återanvändas eller att de ingående materialen kan återvinnas. Produktens design spelar en viktig roll för att underlätta att produkten återanvänds eller återvinns. Livslängd och hållbarhet är centralt.

Användningen av plast måste minska och återvinningen öka. Plast har dessvärre en väsentligt lägre återvinningsgrad än t.ex. glas, metall och papper. Här måste högre krav ställas på producentledet. Vi välkomnar också arbetet på EU-nivå med en plaststrategi inklusive förbud av vissa engångsartiklar av icke-återvinningsbar plast samt kommissionens förslag på att införa en plastavgift på icke-återvunnen plast i medlemsländerna. Det kommer att driva på medlemsstaterna att öka takten i återvinningen och att vid behov införa nationella plastskatter. Vi välkomnar att många företag inom handeln redan tagit initiativ som visar på att användningen av plastpåsar minskar.

Återanvändningen av textilier måste öka, och garantitiden för kläder bör förlängas. Vidare bör forskning kring hur fibrer från utslitna textilier ska kunna återanvändas i större omfattning uppmuntras.

Avfall, miljöföroreningar och kemikalier

Avfallets miljöpåverkan ska minskas genom fungerande återanvändning och återbruk. Avfallspolitiken måste förebygga och förhindra att tungmetaller, läkemedelsrester och andra farliga ämnen sprids i naturen.

Miljöföroreningar i marker är en miljörisk som dessutom förhindrar en effektiv markanvändning. Förorenade områden måste saneras och återställas, framförallt områden som kan användas till bostadsbyggande samt områden som är särskilt angelägna från risksynpunkt.

Ett Sverige fritt från gifter kräver en effektiv lagstiftning, ekonomiska styrmedel och förbättrad marknadstillsyn. Det gäller giftiga konsumentprodukter med särskilt fokus på produkter riktade mot barn, till exempel leksaker och kläder. Kemikalielagstiftningen ska utgå från försiktighetsprincipen. Den europeiska kemikalielagstiftningen behöver skärpas, och särskild hänsyn tas till barns och ungas känslighet.

Jordbrukets miljöpåverkan

Inom jordbruket behövs ett tydligare fokus på hållbart brukande, landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald. Höga miljö- och djurkrav är och ska fortsatt vara ett viktigt signum för svensk livsmedelsproduktion. Svensk mat är klimatsmart och produceras med god djuromsorg och miljöhänsyn, och detta är en konkurrensfördel som måste värnas.

Avkastningen kan öka på ett miljövänligt sätt genom att anpassa växtsorter, bruksmetoder och näringsämnen efter lokala förhållanden. Utifrån ett klimatperspektiv kan bioteknik (GMO) spela en avgörande roll, om den används på rätt sätt, för att få fram bättre skördar och näringsinnehåll.

Livsmedelsproduktionen, oavsett om den är konventionell eller ekologisk, ska styras av konsumenternas efterfrågan, inte av stöd, subventioner eller snedvridande regler.

Många av de miljöproblem som jordbruksproduktionen leder till, som övergödning och minskad biologisk mångfald, beror på tillförseln av näringsämnen via gödslingen. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. För att effektivisera och minska användningen av sådan gödsel vill vi att en läckageskatt införs.

Vi måste slänga mindre mat, och det avfall som trots allt blir måste tas tillvara på bästa sätt, till exempel biogasproduktion. Hushållen måste uppmärksammas på vikten av minskat matavfall. Allt fler kommuner agerar aktivt för att återvinna matavfall, inom hushållen och inom kommunens olika storkök, och detta bör öka. Avfallet kan sedan användas för framställning av biogas som kan användas som fordonsbränsle eller till produktion av el och värme.

Cirkulär ekonomi

Cirkulär ekonomi handlar om att minska slöseriet med jordens resurser genom hållbar konsumtion och smarta affärslösningar. Konsumenterna sam använder produkter i allt högre uträkning. I större tätorter kan allt fler vara medlemmar i bilpooler istället för att äga en bil som ändå står parkerad den största delen av tiden. Istället för att köpa en motorsåg kan man hyra en såg de fåtal gånger man behöver en såg. För företagen handlar det om att ställa om från att sälja så många produkter som möjligt till att erbjuda produkter med lång livslängd och som är uppgraderingsbara.

För att stimulera framväxten av tjänstesektorn i förhållande till materiell konsumtion finns anledning att titta närmare på politiken gällande köp av tjänst eller köp av en vara för privat bruk.

Tina Acketoft (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avcı (L)

Mats Persson (L)